

HỘI KHUYẾN HỌC VIỆT NAM
Mạng lưới Tài chính vi mô – Nhóm M7

Trung tâm Hỗ trợ Phát triển Nguồn lực tài chính Cộng đồng
Hà Nội, ngày 8 tháng 11 năm 2011

Kính gửi: Ông Nguyễn Sinh Hùng,

Chủ tịch Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Trước hết, thay mặt 39,000 thành viên là phụ nữ nghèo các dân tộc thiểu số của 8 huyện/thị nghèo thuộc vùng núi Sơn La, Điện Biên, Quảng Ninh, Hà Tĩnh và đồng bào Chăm tỉnh Ninh Thuận, đại diện cho 39,000 hộ nghèo thuộc mạng lưới tài chính vi mô M7 xin gửi tới ông lời chúc mừng trân trọng nhất, nhân dịp ông được bầu là Chủ tịch Quốc Hội, nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Với cương vị là người lãnh đạo cao nhất của của nhà nước Việt Nam, chúng tôi tin tưởng sâu sắc rằng Việt Nam sẽ có những bước chuyển quan trọng để sớm đạt được mục tiêu “*dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ và văn minh*”.

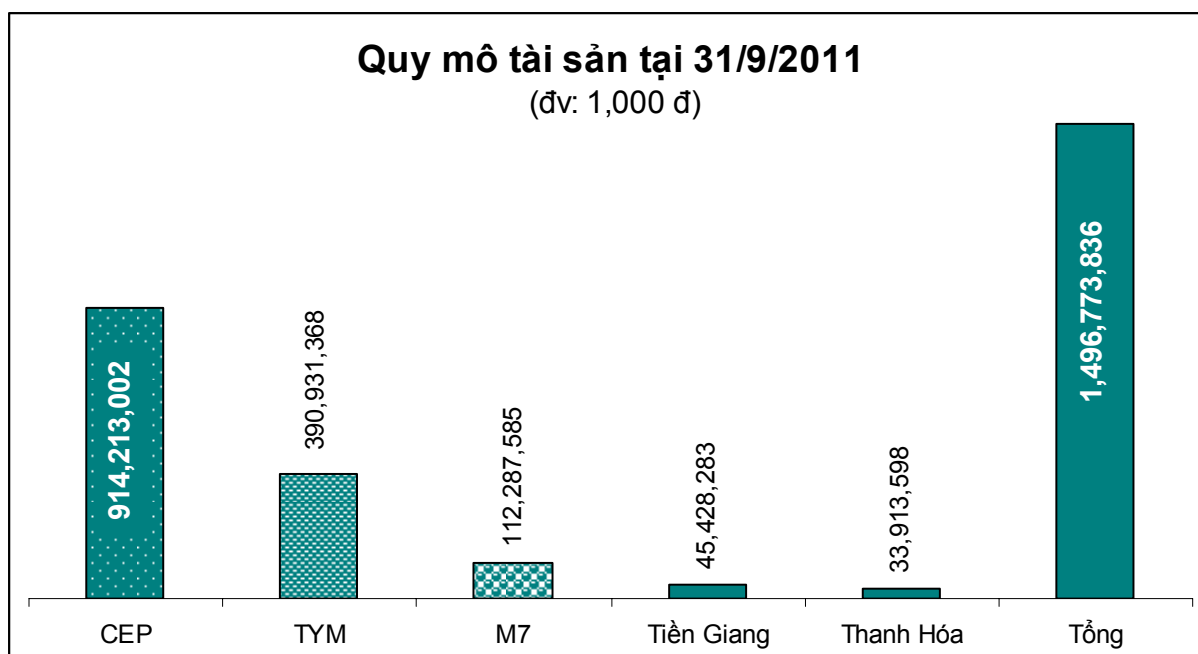
Cũng nhân dịp này, với tất cả sự cảm kích, chúng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới Chủ tịch vì *sự quan tâm, lắng nghe, thấu hiểu và đã có nhiều hành động ủng hộ*, nhằm thúc đẩy chương trình Tài chính vi mô Việt Nam phát triển. Trong những năm qua, chương trình đã hình thành nên một kênh dẫn vốn tới cộng đồng với hàng trăm cán bộ có cam kết cao, làm việc vì sự thay đổi cuộc sống của người nghèo, nhóm dân tộc thiểu số. Gần hai thập kỉ qua, kể từ khi tài chính vi mô du nhập vào Việt nam tới nay, ước tính có khoảng 700,000 hộ nghèo mà đại diện là phụ nữ đã được cung cấp các dịch vụ tiết kiệm, tín dụng, bảo hiểm vi mô và tăng cường năng lực, 70% trong số họ tham gia trên 10 năm đã thoát nghèo, 30% trong số họ đang làm giàu chính đáng, vị thế xã hội được cải thiện rõ rệt. Một phần kết quả được thể hiện qua con số được nhận Giải CITI Bank dành cho khu vực Tài chính vi mô Việt Nam. Trong 4 năm qua đã có 213 khách hàng của tài chính vi mô đã đạt được danh hiệu Doanh nhân vi mô, 76 cán bộ được vinh danh là Cán bộ tín dụng giỏi, 11 tổ chức được công nhận là Tổ chức TCVM tiêu biểu.

Kính thưa Chủ tịch!

Kể từ sau khi Chính phủ ban hành Nghị định 28-2005/NĐ-CP về tổ chức và hoạt động của Tổ chức tài chính qui mô nhỏ và nghị định 165-2007/NĐ-CP về bổ sung sửa đổi Nghị định 28, sau đó là Luật các tổ chức tín dụng được Quốc Hội K10 thông

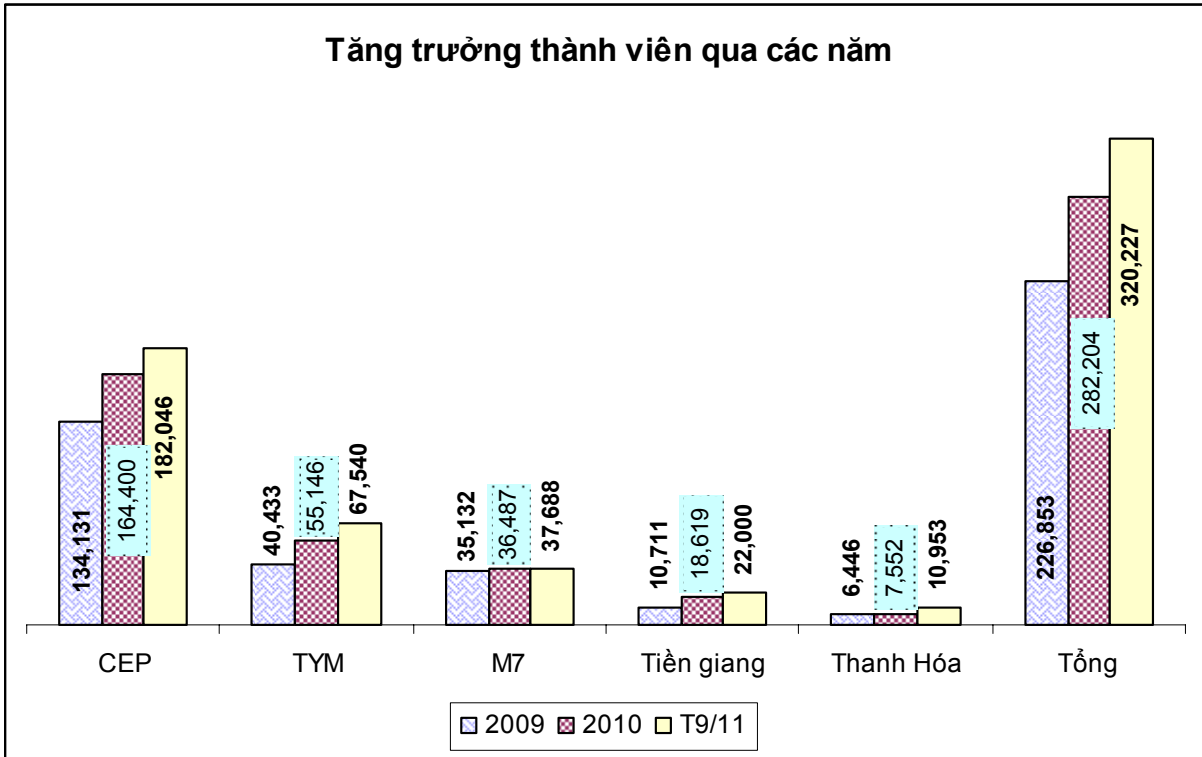
qua và có hiệu lực, đã tạo ra khung pháp lí, đánh dấu bước ngoặt của Tài chính vi mô Việt Nam. Trong ba năm qua đã có 5 tổ chức hoạt động Tài chính vi mô nộp đơn tới Ngân hàng nhà nước xin cấp phép và một trong số họ đã nhận được giấy phép trở thành Tổ chức Tài chính vi mô chính thức. Đây là những tổ chức lớn và hoạt động theo hướng chuyên nghiệp, tuân thủ các chuẩn mực tài chính vi mô quốc tế, thế nhưng quy mô tài sản cũng còn rất khiêm nhường, cho dù họ đã có rất nhiều nỗ lực để gia tăng nguồn vốn sau khi có nghị định 28 – 2005/NĐ-CP.

Biểu 1: Quy mô tài sản của 5 tổ chức xin cấp phép tại thời điểm tháng 9 năm 2011

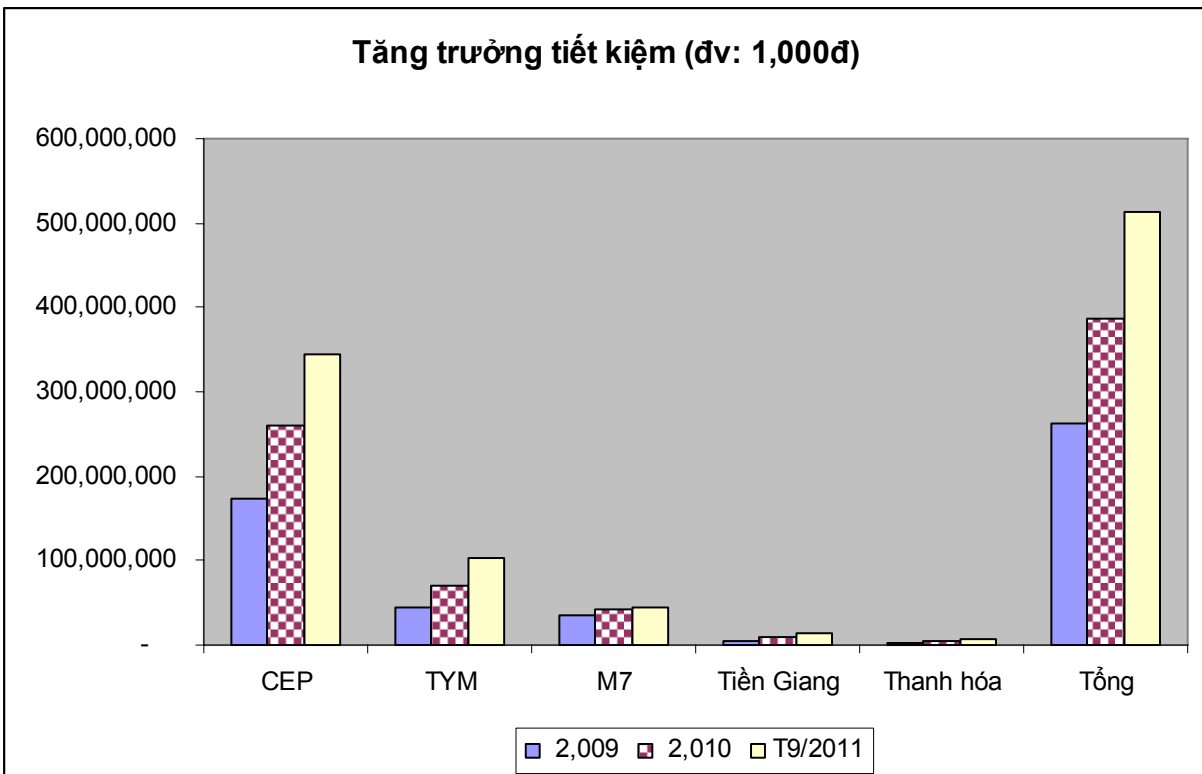
Cũng như các tổ chức hoạt động tài chính vi mô khác, mạng lưới tài chính vi mô M7 (M7) đã có những bước đi vững chắc. Đặc biệt trong 2 năm 2010 và nhất là năm 2011, tác động của khủng hoảng tài chính và những biến động trên thị trường tiền tệ và tín dụng Việt Nam, lạm phát gia tăng, chứng khoán sụt giảm, nhà đất đóng băng, nợ xấu ở mức tăng cao từ khu vực tài chính chính thức, nhưng các tổ chức Tài chính vi mô vẫn cho vay và thu hồi bình thường, tỉ lệ nợ chậm trả tại khu vực này là rất thấp; tại tổ chức đang xin cấp phép M7MFI là 0%, CEP có tỉ lệ chậm trả (PAR) dưới 4 tuần là 0.41%, Tổ chức TCVM TYM tỉ lệ này là 0.01% Tuy nhiên số thành viên tăng chậm do thiếu nguồn cho vay nhưng các thành viên cũ vẫn có vốn để duy trì và mở rộng sản xuất kinh doanh.

Biểu 2: Tăng trưởng thành viên của 5 tổ chức xin cấp phép

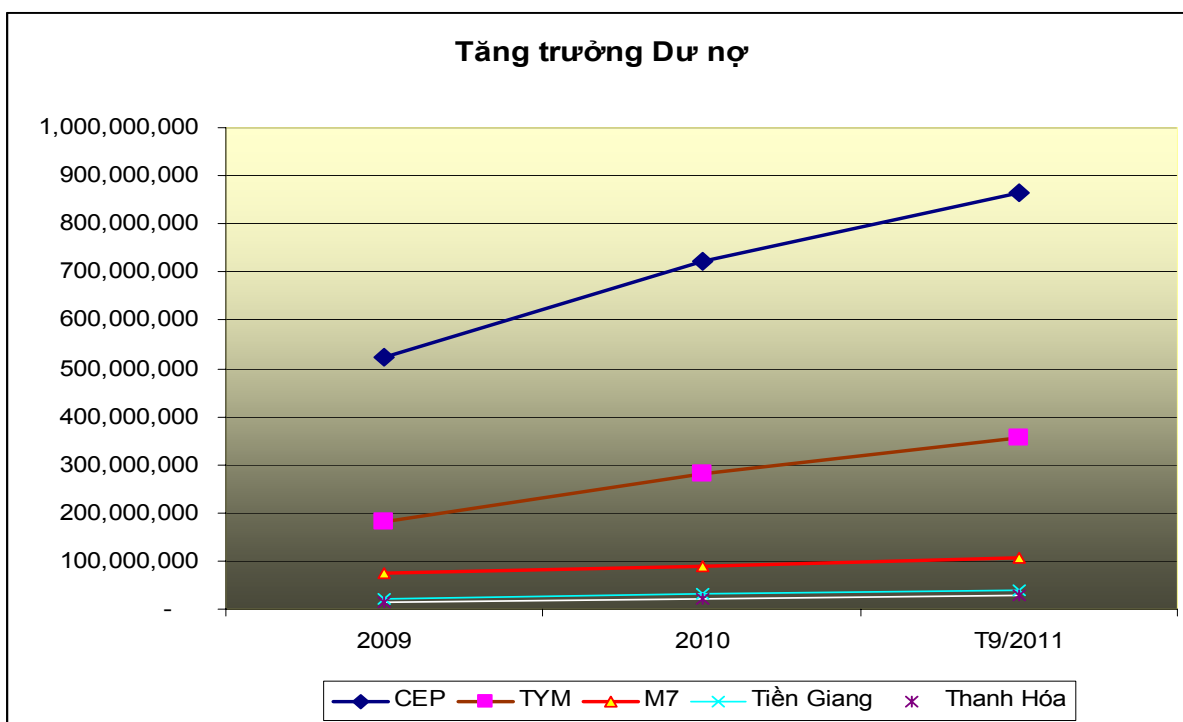
Cũng do đã đăng kí xin cấp phép nên các tổ chức này đã mạnh dạn vận động tiết kiệm tự nguyện nên đã tăng thêm nguồn vốn tại chỗ

Biểu 3: Tăng trưởng tiết kiệm của 5 tổ chức xin cấp phép

Nguồn vốn của các tổ chức này được dồn để cho vay từ 90% tới 95% so với tổng tài sản.

Biểu 4. Tăng trưởng dư nợ của 5 tổ chức xin cấp phép

Từ những kết quả thực tế trên cho thấy tài chính vi mô có cơ chế tiếp cận thích hợp, được người nghèo chấp nhận, vì một mặt nó khơi dậy nội lực của người nghèo, nhóm dân tộc thiểu số vươn lên thoát nghèo, xóa bỏ tình trạng ỷ lại trông chờ, mặt khác lại giúp họ hòa nhập với cộng đồng, giúp họ chứng minh với xã hội rằng họ bình đẳng với mọi tầng lớp dân cư trên cùng địa bàn vì họ đã vay trả sòng phẳng với lãi như lãi của các ngân hàng thương mại.

Mặc dầu có những đóng góp như vậy nhưng tới nay vẫn chưa có chính sách ưu đãi hoặc hỗ trợ cho khu vực này, các tổ chức tài chính vi mô vẫn phải tự bươn trải để năm này qua năm khác mở rộng chăm lo cho nhóm người chịu nhiều thiệt thòi nhất. Tổ chức tài chính vi mô chính thức T.Y.M vừa được cấp giấy phép hoạt động thì cũng đồng thời phải nộp thuế thu nhập doanh nghiệp 25%, điều đó có nghĩa là hàng trăm người nghèo ở khu vực sắp mở hoặc đã mở đang chờ phát vốn, nay phải ngừng lại vì khoản tiền dự định cho vay đã phải đem nộp cho cơ quan thuế rồi (cho dù so với ngân sách quốc gia nó chẳng thấm vào đâu).

Chúng tôi cũng biết rằng hiện nay ngân sách nhà nước đang phải lo những khoản tiền không nhỏ để tài trợ cho các tổ chức tài chính liên quan đến đối tượng nghèo và nhóm

đối tượng chính sách như Ngân hàng chính sách xã hội và hoạt động của tổ chức này đang được miễn thuế. Trong tương lai, việc phải bố trí ngân sách để bù thêm vốn cho hoạt động này cũng là điều khó tránh khỏi nếu như tiếp tục duy trì kênh dẫn này. Trong khi đó, tài chính vi mô đang tự mình lo đủ mọi thứ, nguồn tài trợ ban đầu của các nhà tài trợ nước ngoài là rất ít ỏi và đã chầm dứt từ lâu, thuế khoá lại chưa có quy định, hiện TYM được áp vào chính sách chung thuế Thu nhập doanh nghiệp 25% thì thật sự rất bức xúc vì các lý do sau đây:

- Doanh nghiệp hoạt động vì mục tiêu lợi nhuận, họ nộp thuế là đương nhiên bởi thu nhập đó sẽ chia cho các nhà đầu tư góp vốn vào doanh nghiệp, mang lại sự giàu có cho cá nhân.
- Tài chính vi mô hoạt động đến độ có thu lớn hơn chi thì phần chênh lệch gọi là thu nhập thặng dư nhưng không chia cho ai cả, bổ sung toàn bộ vào vốn cho hoạt động để nhiều người nghèo có cơ hội được tham gia. Nhóm này thoát nghèo cũng đồng nghĩa với việc Chính phủ bớt gánh nặng về ngân sách, an sinh xã hội được bảo đảm, bình đẳng được thực hiện.
- Chính sách hiện hành về thuế thu nhập doanh nghiệp đang có quy định miễn thuế đối với thu nhập nhận được dùng cho mục đích tài trợ nhân đạo, giáo dục, nghiên cứu khoa học và các hoạt động xã hội khác tại Việt Nam.
- Doanh nghiệp dùng tiền để tài trợ cho hoạt động nhân đạo, làm nhà cho người nghèo thì được tính vào chi phí trước khi tính thuế, điều đó cũng có nghĩa là thuế không tính trên số tiền này.
- Thu nhập chênh lệch từ hoạt động tài chính vi mô có được cũng là từ người nghèo mà ra, do đó số tiền này cũng cần phải được sử dụng để mở rộng cho những người nghèo khác, giúp cho xã hội phát triển đồng đều hơn. Cho nên không nên tính thuế và yêu cầu các tổ chức hoạt động tài chính vi mô vì mục đích phi lợi nhuận phải góp thuế này, điều đó mới thật sự đúng đắn và công bằng so với thực tế và pháp luật hiện hành.
- Hiện tại hầu hết các tổ chức hoạt động tài chính vi mô đều chưa đạt tới tự vững về tài chính sau khi đã điều chỉnh lạm phát và tài trợ bên ngoài, chưa có lợi nhuận thực, do đó họ cần có thời gian tích lũy để đạt tới tự vững về tài chính và bền vững lâu dài.

Biểu 5: Tỷ lệ tự vững và tỉ suất lợi nhuận đã điều chỉnh của các tổ chức xin cấp phép.

Tên tổ chức (thời điểm tháng 9/2011)	Tự vững về tài chính (FSS)	Tỉ suất LN/tài sản (AROA)	Tỉ suất LN/vốn chủ sở hữu (AROE)
CEP (cho vay người nghèo đô thị)	86.70%	-2.50%	-8.10%
Tổ chức TCVM TYM (cho vay người nghèo nông thôn)	75.68 %	-9.29%	-18.48%
M7 (nhóm nghèo, dân tộc thiểu số miền núi)	67.00%	-7.40%	-18.40%
Tiền Giang (cho vay người nghèo nông thôn)	63.00%	-7.00%	-16.00%
Thanh Hóa (người nghèo nông thôn)	84.4%	-5.10%	-11.70%

Vì những lí do trên đây, chúng tôi xin kính đề xuất với Chủ tịch và Ban thường vụ Quốc hội có kế hoạch xem xét lại khu vực hoạt động tài chính vi mô và sớm chỉ đạo để có những giải pháp như: (1) Cân đối ngân sách và các nguồn tài trợ cho chương trình xóa đói giảm nghèo quốc gia, giảm bớt khoản tài trợ cho không và chuyển sang cho vay với lãi suất lãi mềm cho các tổ chức tài chính vi mô đáp ứng các tiêu chí về hoạt động an toàn vay để họ mở rộng địa bàn cho vay lại người nghèo, nhóm dân tộc thiểu số ở các vùng miền khó khăn. Nên chăng có chính sách với các Ngân hàng thương mại về trách nhiệm của họ với khu vực yếu kém mà họ không trực tiếp tham gia, chuyển một phần thu nhập hoặc nguồn huy động của họ cho khu vực tài chính vi mô sử dụng cho vay người nghèo (2) Ban hành chính sách thuế cho các tổ chức tài chính vi mô là các doanh nghiệp xã hội, cho phép họ được hưởng thuế suất doanh nghiệp bằng không (0%); (3) Khuyến khích các tổ chức Tài chính vi mô áp dụng công nghệ cao trong quản lí hoạt động và đa dạng hóa sản phẩm, đặc biệt là sản phẩm bảo hiểm vi mô. Bởi vì người nghèo cần rất nhiều loại dịch vụ khác nhau, nếu tài chính vi mô giúp họ tạo dựng tài sản thì Bảo hiểm vi mô giúp họ gìn giữ những thành quả do tài chính vi mô đem lại. Bảo hiểm vi mô giúp người nghèo chống đỡ với các rủi ro có thể xảy ra bất kì lúc nào trong cuộc sống (ốm đau, bệnh tật, tai nạn...), ngăn không để cho họ rơi vào tình trạng tái nghèo, đồng thời bảo vệ tổ chức Tài chính vi mô không bị mất vốn nếu chẳng may khách hàng của họ qua đời mà gia đình không có khả năng trả nợ.

Tuy nhiên khung pháp lí về Bảo hiểm vi mô dành cho nhóm thu nhập thấp hiện nay chưa được nghiên cứu xây dựng. Bởi vậy chúng tôi tha thiết đề xuất với Chủ tịch, trên

cương vị là người đứng đầu của cơ quan quyền lực cao nhất sẽ giành sự quan tâm để chỉ đạo chính phủ và các cơ quan chức năng đầu tư nghiên cứu và tạo môi trường pháp lí để khu vực này phát triển; (4) Trong lúc chưa có các chính sách cụ thể hỗ trợ cho các hoạt động Tài chính vi mô và bảo hiểm vi mô phát triển (như hỗ trợ nguồn, miễn thuế, đào tạo nhân lực, tạo điều kiện thành lập BHVM...) nhưng lại bị mắc bởi khung pháp lí hiện hành, chúng tôi xin đề xuất nên chăng Ban thường vụ Quốc hội ban hành các quy định tạm thời trong lúc chờ sửa đổi luật. Nếu còn chưa thật sự an tâm với hoạt động TCVM thì có thể cho làm thí điểm ở những tổ chức có đủ điều kiện (theo tiêu chí do NHNN quy định) như Quỹ CEP thành phố Hồ Chí Minh, Tổ chức TCVM TYM (hội LHPN Việt Nam), Mạng lưới Tài chính vi mô M7 (Hội Khuyến học) và các Quỹ Hỗ Trợ phụ nữ nghèo Thanh Hóa, Quỹ MOM Tiền Giang.

Chúng tôi tin tưởng rằng chương trình TCVM và BHVM với những chính sách đúng đắn sẽ phát triển, hoạt động an toàn, không gây phiền phức, bất ổn cho xã hội. Chúng tôi đã và sẽ luôn cùng nhau làm việc hết sức mình vì một Việt Nam không còn nghèo đói và chậm phát triển

Một lần nữa, chúng tôi xin trân trọng cảm ơn Chủ tịch về những gì Người đã làm cho Tài chính vi mô Việt Nam và hi vọng nhận được nhiều hơn nữa những quyết sách quan trọng dành cho sự phát triển của ngành cũng chính là giải phóng người nghèo, giải phóng phụ nữ, thực hiện bình đẳng giới và bình đẳng dân tộc.

Xin trân trọng cảm ơn

Nơi gửi:

- *Như kính gửi*
- *VPQH*
- *Hội KHVN*
- *Nhóm TCVM, CEP, TYM, MOM, M7, FPW*
- *Lưu CFRC*

TM Mạng lưới Tài chính vi mô - nhóm M7

Chủ tịch M7/Giám đốc CFRC

Lê Thị Lân